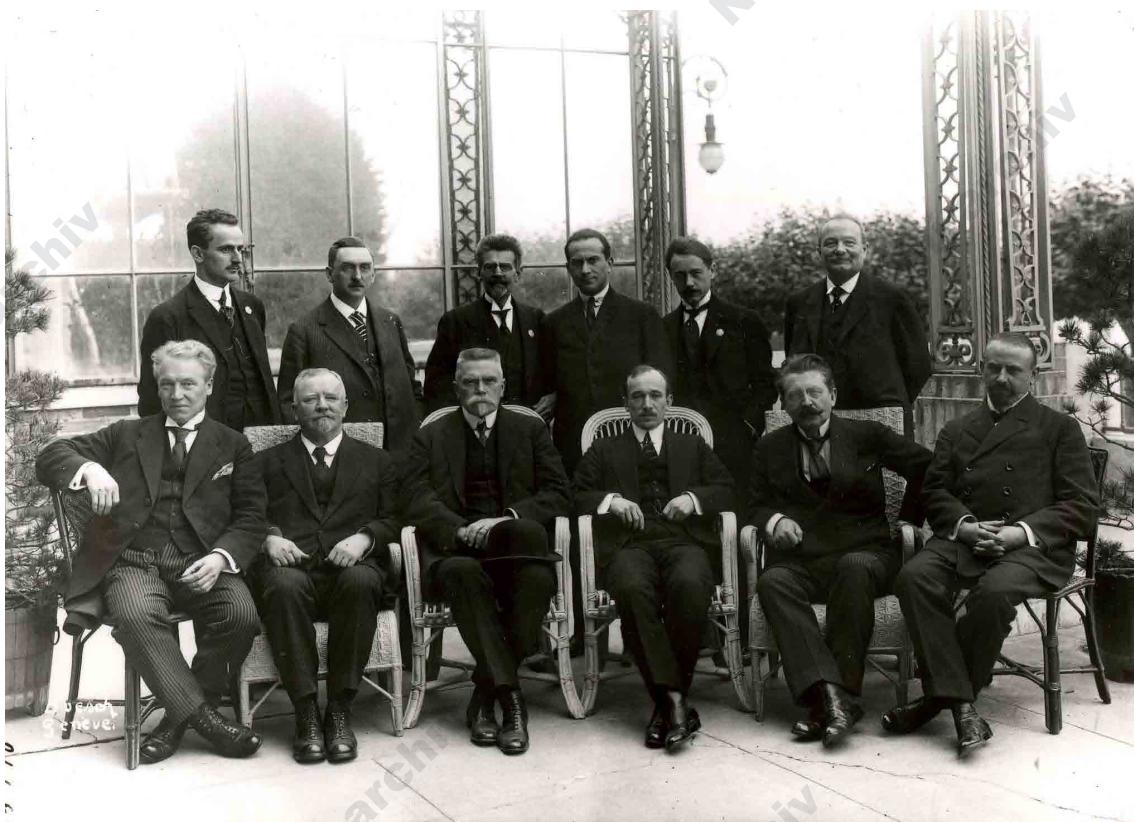

Delegace Národního výboru a Českého svazu na poradách s ministrem Benešem v Ženevě

Ve dnech 28. až 31. října probíhala v Ženevě jednání E. Beneše jako reprezentanta zahraničního odboje a ministra zahraničí exilové vlády a delegace představitelů domácího odboje, respektive členů Národního výboru československého včele s K. Kramářem a V. Klofáčem. Řešila se otázka budoucího uspořádání státní formy a výkonných orgánů.

O průběhu a výsledcích jednání a také o situaci doma a v zahraničí hovořil Karel Kramář na plénu Národního výboru, které se konalo 5. listopadu v pražském Obecním domě.

Kolegům z ženevské delegace za práci a radostné zvěsti poděkoval další člen Národního výboru a básník Josef Svatopluk Machar slovy: „Co jste odjeli, zbořilo se to staré Rakousko a na štěstí ani jeden trám nezasáhl nikoho z nás. Krev netekla. Byli jsme při tom a radovali jsme se... tyto dny, které prožíváme, budou nám záviděti naši potomci, kteří budou mít vše uspořádáno a hotové... Budete spokojeni, jak jsme my tu pracovali. Ovšem byla to práce drobná. Seděli jsme, mluvili jsme, slovem dělali jsme, co jsme mohli.“

Delegace Národního výboru a Českého svazu na poradách s ministrem Benešem v Ženevě ve dnech 28. – 31. října 1918

Členové Národního výboru s dr. Edvardem Benešem na jednání v Ženevě v říjnu 1918, stojící zleva: Ivan Markovič, Emanuel Svoboda, Antonín Kalina, Štefan Osuský, Ludvík Strimpl, Jaroslav Preiss, sedící zleva: Gustav Habrman, František Staněk, Karel Kramář, Edvard Beneš, Václav Klofáč, Přemysl Šámal.

NA, FÚML, č. 19372

NA, FČTK 1920-1936, Praha, č. 24483

-78-

Do schůze dostavila se delegace česká, jež přijela právě ze Švýcar: Předseda N. V. dr. Kramář, poslanec Klafčuš, Stanák, Habermann, Kalina, vrchní ředitel dr. Preiss, vrchní ředitel Svobody, dr. Šamal. Místopředseda N. V. Švehla zvoni:

Předseda N.V. dr. Kramář:

Velecťení pánové a dámy! Odpusťte, že emhu-
vím strašným způsobem, ale nemohu jinak, poněvadž po
dnešním dni od hranic českých až sem mluvit je pří-
mo velká věc. Myslím, že se našim kolegům Klofáčovi
a Habermannovi vede asi stejně tak. Já bych jenom
v krátkých slovech si povídali, pánové. Vám říci o vý-
sledku naší cesty. Nechci se zmínovat o vnitřních
věcech, ačkoliv i ty byly velmi zajímavé, zejména za-
jímavé pro cenění našeho národa a všeho toho, co se
u nás dělá dnes. Švýcarská vláda se k nám chovala
přímo báječným způsobem. Tak překvapující, že jsme
ani sami tomu nechtěli věřit. I když jsme jeli tam,
když jsme jeli zpátky nebylo u nás žádec žádného
prohlížení zavařadel, ačkoliv ve Švýcarsku je nejpří-
snější kontrola, a my jsme opravdu cítili, že poněj-
prv přišli jsme do ciziny jako něco jiného, než jak
jsme tam chodili dřív. Měli jsme skutečně ten po-
cit, že to, co nás drží přutěl venku vymohli pro

-79-

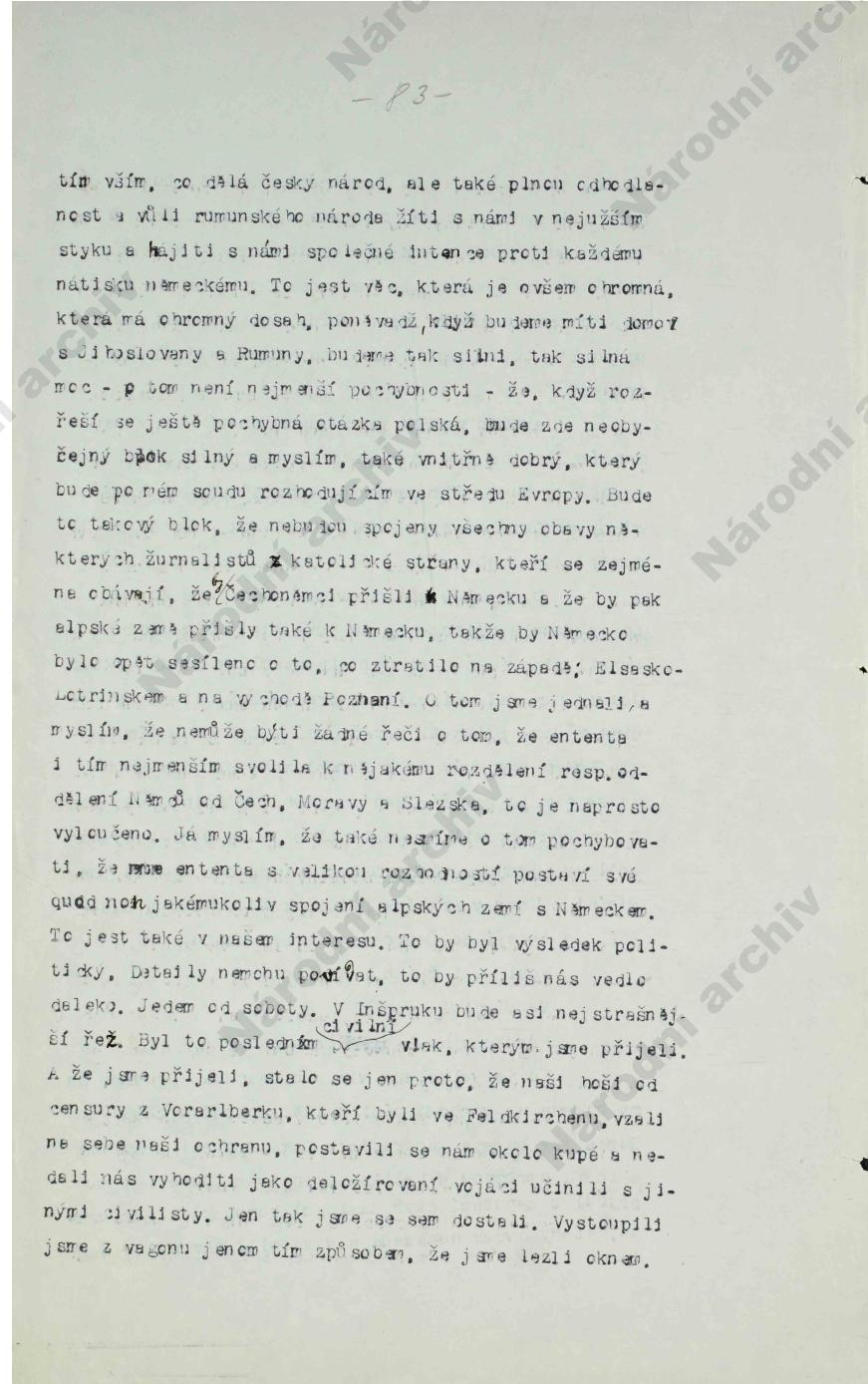
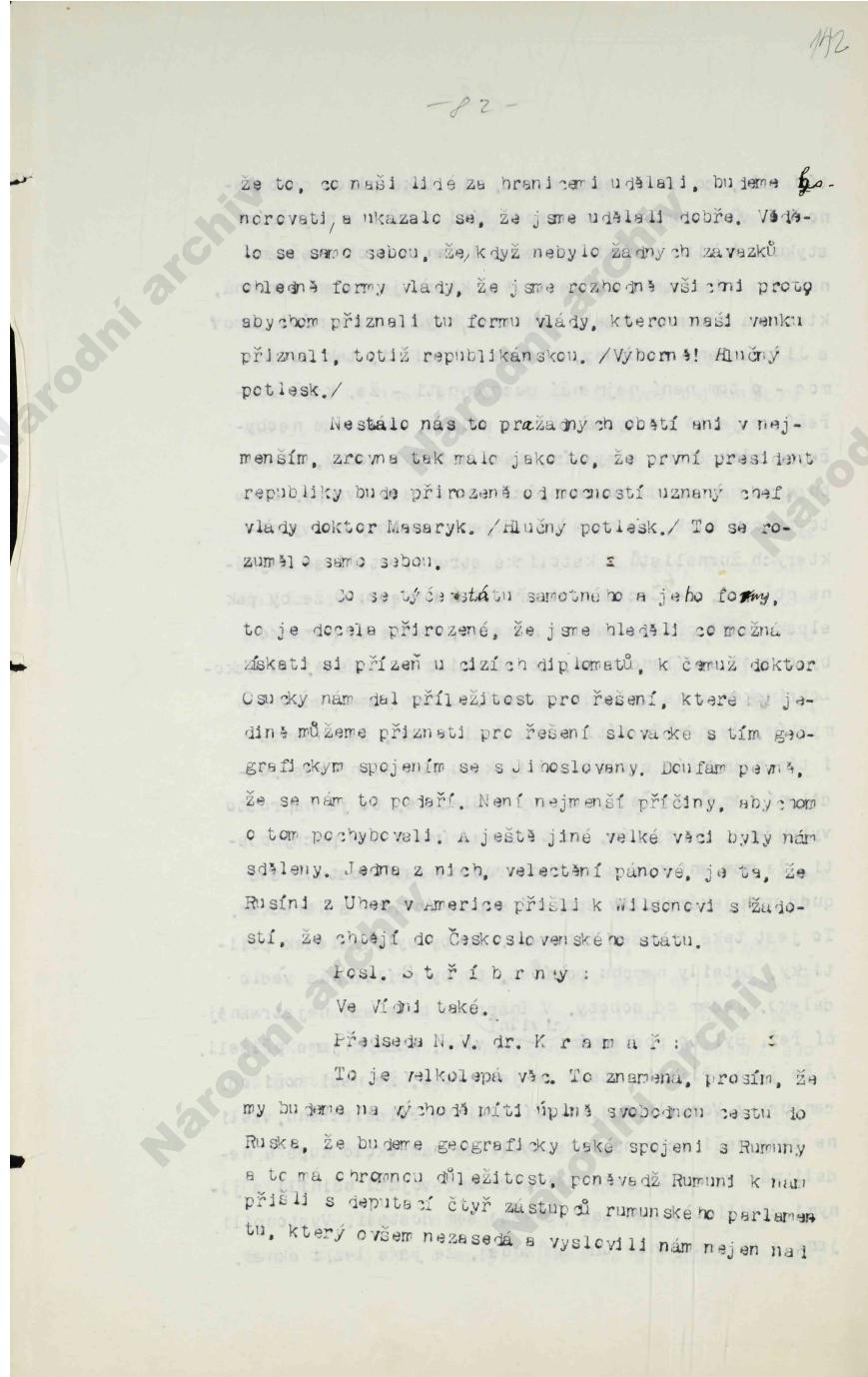
nás, totiž uznání státní samostatnosti československé země, že to je skutečně faktum, co musí již respektovat všechni. Ačkoliv Švýcarsko je pořád i ještě v těžké pozici, poněvadž nemůže uznati formálně československý stát, dokud není všechno rozhodnuto, jinak by to bylo porušení neutrality, tož přece v celém chování i v tom, jak se mnozí mluví k příkladu Bundespräsident, je vidět, jak velkou naději klade do všeho toho, co učiní Československý stát ve středu Evropy. I pan Schiltes i pan Bundespräsident, který je mnohem slušnější, oba vyslovovali velkou a plnou naději, že mezi našimi oběma státy, mezi oběma republikami bude ten nepříznivější poměr a největší přátelství. A zejména že obchodně bude mezi námi úzký styk, kterého by si Švýcary velmi přály. To je všechno velmi znamenitě, poněvadž nesí přatelé nám vyprávěli, jak dost cíkavě se k nim chovala švýcarská republika tenkrát, když se ještě musili skrývat, když rakouská vláda všechny prostředky, které měla, nutila švýcarskou vládu, aby proti nim zatkla. Vždyť dr. Sychra jest ještě dnes vypovězen ze Švýcarska, ačkoliv reprezentuje nesí vládu v Paříži. My tedy konečně dojeli do Ženevy. Ale jak jsme dojeli! Něco bajecného. To musím říci o organizaci našich hočků vemku. Byli jsme okamžitě obklepeni rakouskými špicly. To bylo první, co jsme viděli na švýcarská půdě, již když jsme jeli tam. /Fest, Národeč: Ještě teď!/ To snad již ne. Není odkud vyhazovat perník. Zejména být Rakousku úzko. Ale několik stanic před Curychem se k nám připojil jeden pán, který se představil jako zástupce našich lidí ve Švýcarsku. My ho přijali ovšem s neobyčejnou nedůvěrou, ale poněvadž jsme se pak dohodli a pomoci všeč, které by obyčejný rakouský špicech znáti, jsme skutečně viděli, že je to dobrý a

poctivý hoch, seznal jsem záhy, že je to jeden z těch, který pro naši věc vykonal největší službu. Tím cíti říci jen to, že naši měli organizačnou službu diplomatickou, politickou i tuto kontrešpičnou přímo baječným způsobem. A všechni, pánové, největší radost jsem neměl ani z toho, co se dosáhlo, jako z toho, že jsme poslali lidí do ciziny, o kterých jsme neměli skoro ani povídání, že by něco dovedli. A ti se najednou ukázali nejšikovnějšími lidmi mezi všechny ostatními národy, kteří bojovali o svobodu. (Sláva jim!) To je přímo něco neobyčejného. Kdybyste vidieli našeho diktátora Benesha, kterého jsem znal již z Prahy velmi dobře, s jakým mistrovstvím cvládá všechny světové otázky, jakým zázrakem dosáhl toho, že napřed Anglie pak Francie a pak Amerika a konečně i Italie úplně formálně se zavazaly, že všechnomusadí, abychom my dostali československý stát v celém jeho rozsahu, jak my ho chceme, páni, pánové, jistě byste smekli kloubuk a řekli, že je to užco baječného. Nemluvím ani o Masarykově, který vyjezdil s velkým fondem vědeckým, který měl vysoké postavení. Ale myslíte si takový Benes, který s pinglíčkem na zádech přišel do Švýcarska, neměl tam nikoho s pomocí to přivedl k tomu, že všechny uznaly samostatnou československou vládu a jeho za ministra zahraničních záležitostí, že přijímají naše československé pasy, že je vidují jako diplomatické pasy, že dávají agrement našim zástupcům v Londýně, Americe, Paříži, Italii - to je něco tak velkolepého, že musíme smeknout kloubuk. A tu přichází to, co nejvíce mne těšilo, že až bude potřebí u nás, a jestli dovedeme všude postavit na pravé místo pravé lidí,

že, velectvni pánové, my překvapíme svět, kolik bude našich schopných lidí, kteří dovedou vykonati naš veliký úkol. A to je to, co nás všechny tek těšilo.

Že samostatnost budeme mít, to jsme věděli. Ale otázku bylo vždycky, jaká bude ta samostatnost. Jestli nyní dovedeme být samostatní a zda dovedeme vyplnit všechny ty úkoly, jež nás čekají. A tu Vám řeknu docela upřímně: Když jsem vidiel všechny lidí, jak venku pracovali, tu ztratil jsem všechn strach a musím upřímně říci, že jsem přijel neplněn tak velkými nadějemi, jako málokdy.

Kdybyste vidieli takového doktora Osuckého, Slováka, který r. 1906 byl vyučnán z maďarských gymnasií pro slovenské smýšlení, který potom šel do Ameriky a udělal dva doktory a utvořil velkou kancelář advokátní ještě s jinými a který dnes je jmenován naším chargé d'affaires v Anglii, kdybyste vidieli jeho neobyčejnou energii, to jeho jisté rozhodné, co níčeno se nebojí, co nikde se nenajde leda v Americe, kdybyste vidieli, jak od nás odzváněl rakouské špičky, kterí se ve formě ženské, mužské i dětské kolem nás kupili, užasli byste a smekli byste kloubuk, když tím co dokázala jediná páně jeho vůle. President Wilson má dva své důvěrníky Hause a Herrona. Na Herrona mně upozornil švýcarský člen. Tchoto Kolonels Herrona si dovedl nás doktor Osucky získat takovým způsobem, že, když jsme byli od Herrona zvani k dinneru, Herron docela klidně řekl, že jsem my jenom geografickým centrem Evropy, nýbrž že český národ bude centrem Evropy i v duševním, demokratickém a sociálním smyslu. To je něco tak velkého, že si to nedovedete ani představit. V tomto ohledu musím říci, že naši páni za hranicemi vykonali přímo velké díly, a my všechni máme největší příčiny, abychom jim ze to byli všechni. Nyní ukázalo se, že to nebyla pravidlná chyba, že jsme my se zde zavazali nevzajem,

147

-84-

Taková byla cesta. A je přirozeno, že nes jíž ne-
bude čas na detaily. My o nich ještě promluvíme, ale v hlavních liních jsem vám řekl, co bylo potřebané říci. Od nás se cekává lidový demokratický stát, od nás se cekává, že my zde budeme skutečnou bariérou proti každé expansi německé, od nás se očekává, že tu naše státy nebudou žádnými balkánskými státy, které by Evropu znepokojovaly. V té příčině jsme všechny diplomaty velmi uspokojili tím, že jsme docela zvláštní, že Němci říkají, když Rakousko nebudete, že bude celé Rakousko Balkánem. My vše zde velmi dobře, že to bylo zrovna Rakousko, které tento Balkán dělal, ponaveděl štvalo Srby proti Bulharům, Bulhary proti Řekům a Řekové proti Bulharům, Řeky proti Bulharům, ponaveděl tam dleuhu chtěli udržet Turecko. Pak učinili tu nesmyslnou annexi bosenskou a proto byl Balkán. Ale když budou mít od nás nárokovaté to, co jim po právu patří, když nebudeme mít chuti na to, co patří jiným, když při tom budeme proti expansivnímu germanismu, pak nebude to žádny Balkán, ale spojenectví šestnácti států, které budou mít dosti moći a chtěli, aby svou svobodu proti každemu ujaly a nikomu nedovolily, aby rušily své prsty a devíscu divide et impera zase do tohoto klidu a pořádku zasadil a tím vytvořil nové národy pro nepokoje. Neštěstím svobody národů je zajistění svobody střední Evropy.

Takovým způsobem jsme vyřešili tyto otázky, a já myslím, že s nami řeknete, že jsme, jak my to říkáme, se svou cestou opravdu spokojení.

Chlédně hospodářských věcí hledali jsme získati co nejvíce a spojili jsme to s otázkou příměří

148

Docela otevřeně a upřímně jsme řekli všecko našim panům za hranicemi, aby to řekli ententě a diplomatu, a pronesl jsem náležející klíč a pokoj v Čechách bude zachován, když nebudou tam jeho nejstrašnějšího nepřítele - řílat. To my všichni velmi dobře víme. Nejlepší výběr všech politických lidí u nás v Čechách byl se rozbila o tu strašnou káťstrofu, která by nám z hledu brzoila. Proto hledali jsme si zajistit ze hranicemi, aby ihned při uzavření míru bylo nám především zajistěno dostatek potravin a pak také to, aby chom nebyl osamocený v tom případě, kdyby byl boj o severní Čechy a kdyby byl boj o Slovensko. Pro tyto případy jsme řekli Benešovi, aby na každý způsob zajistil si vojsko dohody. Na druhé straně jsme si chtěli zajistit - smlouvali jsme to Benešovi, aby to prošel - aby nám Amerika vyslala vším možným, dle informací kdra, Beneše a dle informací amerických diplomatických zástupců, s nimiž jsme v Berlíně mluvili, jest Amerika ochotna vypomoci nám všem, ponaveděl má necbyjnou úrodu. Jakmile přestane dovážení vojska do Evropy, plnou silou se postaráj o to, aby hám dali dostatečné zásoby. ~~My všem všechny závazky svou vymýneme~~ My ovšem budeme potřebovat nejen velké zásoby jídla, ale budeme se muset zásobit též oběky, aby naši lidé dle měli slušný život. V té příčině jsme všichni velmi podrobni vyjednávali. A ten kolega dr. Preiss, který v té příčině skutečně necbyjně službu nám konal, napsal pro Beneše velké memoriáry, v kterých je všechno, co potřebujeme jedná pro utištění prvních potřeb, jedná také proto, což jest důležité - aby chom mohli co možná nejdřív našemu žilnému lidu opatřiti opatřit prací, aby se mohly otevřít továrny a aby zase práce přišla v praví dálný chod. K tomu je třeba celé sponsty materiálu. My si sebrali

MH

-86-

ze všech obočí informaci a nesli jsme toho plné ruce a seznamy. Měli jsme při tom velký malér, že jsme se soudí rekoniské cenzury zahraniční. Ale ta nás nechala úplně klidně projít, ba docela nás poslala dležej extravagakem z Feldkirchenu do Kuxu, aby Deutsch-českou nacionálnou nám nedíleli nijaké nepříjemnosti. My jsme to mohli klidně všechno přivézt. Ale osm lidí málo dost dobré paměť a když se to složí do horlinky, budeme to mít také tady. Zásoby pro nový průmysl jsme vyjmencovali dobře a můžeme na ně počítat. Ochota všechno nám dát, je na všech stranách, o tom není nejmenší pochybnost. Na druhé straně myslím, že organizačce našich bank bude možno také finančně úplně zorganizovat, abychom se nemuseli doprošovat ničeho, poněvadž - to je to nejhlasnější - bychom rádi byli v cizině zapsaní jako takoví, kteří o nic neprosí, kteří za všechno si zaplatí a kteří všechny jen větce, aby mohli důstojným způsobem žít vedle bohatých národů. Já vám řeknu jednu věc, která je přímo důležitá. Ačkoliv ze všech stran bylo násšim lidem za hranicemi nabízeno mnoho peněz, ačkoliv tito lidé, kteří peníze byly nabízeny, byli členové, kteří se probíjeli životem úzasným způsobem, oni od domova a nikoho nevzili ani ještě malé. (Vyboreň, Potlesk.) A to je, velectvení páncové, jeden z největších titulků tomu chrannému uznání, kterého doslu. Prosím, když sv. Clémentesa řekne "vous êtes le plus grand nation," až česky "Vy jste největší národ," to mnoho znemena. Znemena to chrannou povinnost s naší strany, abychom si tuto velikou situaci nepokazili. O tom jsme mluvili. Myslím, že v tomto případě jsme skutečně vytvořili všechno, co bylo možné. My jsme pracovali, doce-

-87-

le upřímně vám to mohu říci, od českého rána do pozdní noci. My si nedovedli odpodítnout, zejména nás vůdce Šámal se osvědčil tím způsobem, a velectvení páncové, já musím říci, že nám bylo opravdu vědomí, když jsme viděli, jak nás doktor Beneš byl s nápisokojen. Je to přece jenom něco zvláštěho, oni jsou tak daleko, spojení, které jsme měli bylo přece jenom někdy nepravidelné a neúplné, ale to nám dosvědčí všechni, když jsme začali o našem mluviti, mluvili jsme neprostě stejně. Byla mezi námi úplná jednotka názorů a to bylo mezi námi zahradním přátelům, také mezi námi. A to je, velectvení páncové, něco tak velkého, že skutečně nám to dělalo upřímnou radost, nejen nám, ale také našim zahradním přátelům. A myslím, že to udělá radost celému našemu národu. Neboť je to radostné faktum, že skutečně si nás národi a náš přítelé za hranicemi døevili døídati těchto chranných výsledkù, z kterých se dnes tøílik radujeme.

To je to, co vám ze Švýcarska přinášíme. Prosím pány, kteří byli s námi, aby ještě něco doplnili, jestli jsem něco zapomnäl.

Člen N.V. H a m p l :

Co dělá doktor Masaryk?

Předseda N.V. dr. K r e m á ř :

Pardon, Masaryk bohužel nemohl s námi být, poněvadž je v Americe. My mu poslali velmi vřelý telegram jménem celého českého národa, což zajisté každý bude schvalovat. A také jsme ho žádali, aby jakmile to poměry dovolí, se do Čech vrátil.

My ovšem, velectvení páncové, budeme mít velké nárokly. Mluvili jsme se totiž s doktorem Benešem, že se víc u nás trochu uspřádají. Není možné, aby Národní výbor

-88-

115

fungoval tak, jak funguje. My musíme mít i to jen
mínění našich přátel za hranicemi - v prvním
okamžiku, jakmile to bude možno, samostatnou vládu,
která by měla rozděleny všechny resorty a každý ~~chef~~
resortu by odpovídal za svůj resort. Jinak to není
možno dělat. Běneš a Štefanik jsou členy naší vlády,
Masaryk hlavou státu, a ostatní věci jeme si do-
mluvili a budeme o nich referovat jako obyčejně pro
si dle Národního výboru. Myslím, že čas k ~~zatím~~ při-
šel a že je nejvyšší čas, abychom to udělali s to-
jednou pro vše vojenské, za druhé pro vše finanční a pro vyjednávání s ostatními. To se nesmí již
dělat tak, jako dosud se to dělalo, abych tak řekl,
~~že~~ Spisovatel Mách a rada Benešová což je
Ochotnický! a což je vlivodrážka zo řebs
Předseda N. V. Dr. Kramář zemřel dnes
za to musí stát každý ~~chef~~ resortu. Jinak
to není žádná vláda a odpovědnost musí za to nést
předseda ministerstva. To jsou věci, které se oči-
nás žádají za hranicemi. Je zapotřebí, abychom si
prací rozdělili a zvětšili Národní Výbor na národní
shromáždění.

Posi. Štýfbrný: Představte mi, prosím, všechno
To již je, jen se ustavit, aby se oči-
nás žádají za hranicemi. Předseda dr. Kramář zemřel dnes
za to musí stát každý ~~chef~~ resortu. Jinak
Já vám vyživují jen to, co jsem mluvil s do-
ktořem Benšem, a co doktor Beneše vzal jako vzkaz ke
Masarykově a vládám dohody. Tak je třeba, aby naše
vláda byla zodpovědná Národnímu shromáždění. Jen
tak může být pořádek. To je všechno, co jsem chtěl
říci, a prosím pány, aby byli tak leskevní, jestli
jsem něco zapomínil, aby to doplnili. /Výborská, bohuž-

- 89 -

Slovo má poslanci K. i ořád český, když poslanci
poslanci K. i ořád český, když poslanci
Velectení pánské! Referat, který nyní podávame,
opravdu může být i jiným příjemný. My věděli, že zá-
stupcové naší za hranicemi pracují, viděli jsme jejich
úspěchy, ale musím říci, že když jsme s nimi byli ve
Švýcarsku a přesvědčili jsme se, co se děje, byli jsme
překvapeni, jak ohromnou roli hrájí naši zástupcové a
jsci jsem to lidé. Já zde nemluvím jen o Masarykově a Benešově
ale kdybyste viděli ty, kteří přišli s nimi z Paříže,
byli byste překvapeni, jak je to možno. Když vzpomenu na
Markoviče, který prodal naše sibiřskou a je nyní
chefredaktorem našim v Paříži, když si vzpomenu na lidí,
kteří jsou zaměstnání v kabíně řidičem celáři, když si vzpo-
menu na kteříkoliv z nich - o doktorem Osuském mluvil
doktor Kramář - jsem přímo ohromen. Ptám se, jak je to
možno, že tito lidé mohli mít takový úspěch? Celé vy-
světlení je v tom, že ani jeden z nich nepodvedl entente,
že tito lidé ničeho od nikoho nechteli a řekl: "My si
to vydobudeme, vám nepřekážejte, my od vás nic nechteli
a nechceme." A dohoda se přesvědčila, že když taci lidé ně-
co říkli, také to splnili a že vždycky byla shoda mezi těmi,
kteří byli za hranicemi a těmi, kteří byli doma. Přirozeně
nemohl bych to říkat pro noviny, co tedy požádám. Jih-
slavské si tuto pozici nedovedli získat a Polaci také ne.
Jejich postavení je daleko horší, poněvadž nedovedli být
jednotní a pro malichernost se hádali. Kdežto ti, kteří
naši výzvazstupovali byli jednotní, říkali za svou všechno
klička, nikde nepodvedli nikoho, všechna slova dociřeli
a to imponovalo. Každá malichernost se využitkovala a velmi
dobře využitkovala. Dohoda do řešení nerozumí našim vě-
cem. Ani v Americe, ani v Anglii. Tam jsou naše vše pří-